

EUROPEAN
REGIONAL
DEVELOPMENT
FUND

Eesti haridusasutuste toitlustuse olukord ja arengusuunad ning maailmas leviva kriisi mõju sektorile

Aaro Lode
Baltic Restaurants Estonia AS

Tallinn, 8 .mai

BRE tutvustus

- Baltic Restaurants Estonia AS on suurim toitlustusteenust pakkuv ettevõtte Eestis ning kuulub Baltic Restaurants Gruppi.
- Eestis alustasime tegevust 1993. aastal.
- Eestis oleme tööandjaks üle 500 töötajale ja meie teenindada on 140 toitlustuskohta:
 - Daily lõunarestoranid büroohoonetes - 8
 - Daily lõunarestoranid kõrg- ja ülikoolides – 9
 - Daily koolisööklad ja – puhvetid - 57
 - Daily lasteaiatoitlustus – 45
 - Daily personalirestoranid – 13
 - Take Off kohvikud Tallinna lennujaamas – 2
 - Take Off restoranid TS Laevadel - 4
 - Frantsiis – Subway võileivapood Tallinna Lennujaamas – 1
 - Chat cafe-restaurant Stockmanni kaubamaja 5. korrusel - 1

Milline on siis tänane seis?

Olukord Eestis

- Haridusasutuste (HA) toitlustajate tegevus on tsükliline. Kooliaasta jooksul kogutakse reserve, et suvine madalhooaeg üle elada ja sügisel alustada.
- Tulenevalt eriolukorrast ei jõutud reserve piisavalt koguda.
- Koolide sulgemisega lõppes igasugune majandustegevus, seega puudub ka vajadus tööjõu järgi.
- Tarnijad, kes olid kaupa varunud arvestades HA kogustega, proovisid kaupa mujale realiseerida.
- Maksude tasumine ajatati, vähenes KOV tulubaas ja ka riigi maksude laekumine.

Olukord Eestis

- Riik maksab valdadele ja linnadele koolilõunatoetust, mida võib muu hulgas kasutada ka toidupakkide jagamiseks või toitlustaja valmisoleku tagamiseks, et pärast eriolukorda saaks jätkata toitlustamist koolis.
- Tulenevalt eriolukorrast, reserve ei jõutud piisavalt koguda.
- Koolide sulgemisega lõppes igasugune majandustegevus, seega puudub ka vajadus tööjõu järgi.
- Tarnijad, kes olid kaupa varunud arvestades HA kogustega, proovisid kaupa mujale realiseerida
- Maksude tasumine ajatati, vähenes KOV tulubaas ja ka riigi maksude laekumine.

Kontrolli oma partneri jätkusuutlikkust

- Juba enne kriisi, st majanduskasvu ajal, olid osadel toitlustajatel üleval suured maksuvõlad.
- Kas nad ka sügisel veel tegelikult olemas on või eksisteerivad ainult lepingud?
- Kui olukord on halb, siis tasuks nõuda täiendavaid tagatise või viia juba praegu läbi uus hange.
- Selline olukord oli näiteks Viimsis 2017. aastal kui kogu valda toitlustav ettevõtte läks pankrotti ja keset kooliaastat oli vaja leida kiiresti uus operaator. Kuna sama operaator toitlustas ka Tallinnas, siis mõjutas see ka Tallinna asutusi.

Kontrolli oma partneri jätkusuutlikkust

2019 IV kvartali käive 0 eurot, töjõu maksud 99 eurot inimese kohta.

..|| Tasutud maksud, maksustav käive ja töötajate arv

Periood	Riiklikud maksud	Töjõumaksud	Maksustav käive	Töötajate arv
2016. a. I kv	1 175.94 EUR	1 243.10 EUR	-	-
2016. a. II kv	2 089.88 EUR	1 863.10 EUR	-	-
2016. a. III kv	0.00 EUR	0.00 EUR	-	-
2016. a. IV kv	3 529.81 EUR	0.00 EUR	-	-
2017. a. I kv	7 033.38 EUR	3 635.55 EUR	42 102.96 EUR	7
2017. a. II kv	10 161.01 EUR	6 028.31 EUR	73 875.45 EUR	7
2017. a. III kv	7 246.11 EUR	6 648.99 EUR	28 018.10 EUR	8
2017. a. IV kv	17 560.71 EUR	6 542.48 EUR	248 798.82 EUR	17
2018. a. I kv	15 429.75 EUR	10 379.74 EUR	95 217.21 EUR	17
2018. a. II kv	17 106.86 EUR	11 086.03 EUR	79 875.73 EUR	17
2018. a. III kv	12 103.65 EUR	10 003.96 EUR	63 784.19 EUR	30
2018. a. IV kv	17 515.04 EUR	14 945.74 EUR	145 546.99 EUR	29
2019. a. I kv	25 681.23 EUR	23 685.67 EUR	124 888.17 EUR	27
2019. a. II kv	31 599.51 EUR	23 419.37 EUR	169 809.51 EUR	25
2019. a. III kv	1 535.04 EUR	992.31 EUR	61 828.12 EUR	30
2019. a. IV kv	2 980.09 EUR	2 980.09 EUR	0.00 EUR	30
2020. a. I kv	31 569.52 EUR	32 381.79 EUR	183 579.05 EUR	34

Uus normaalsus

- Milline on uus lepinguline suhe olukorras, kus haridusasutus muudab oma tegevust. Näiteks:
 - Koolid rakendavad reedeti e-õppe päeva
 - Lasteaiad annavad hanke tekstis välja kohal käimiste protsendi, aga tulenevalt olukorrast lapsi kohale ei tooda
 - Ülikoolid liiguvad rohkem distantsoõppele ja kohal käimine väheneb
 - Soe toit asendatakse toidupakkidega

Kriisikäitumine tuleks täna välja mõelda

On üsna tõenäoline, et tulevikus kohtame uusi põhjuseid, mis tekitavad vajaduse ühiskonda isolatsiooni sundida. Seega tasuks tänase kogemuse põhjal teha järeldusi ja kirja panna parimaid praktikaid.

13. märts 2020

- Olukorra tekkimisel hakkasid KOV probleemi lahendama erinevalt, lähtuvalt oma võimalustest.
- Keerulisi olukordi lahendati erinevalt, puudus ühtne käitumisjoon. Suuresti tingitud erinevatest eelarvelistest vahenditest või kogukonna suurusest.
- Väiksem KOV tundis rohkem muret töötuse kasvu pärast haldusalas, suurematel olid lootused riigi peale pandud.

Muutunud hügieen, haridusametid

- Kuigi hügieenireeglid toidlustajatel on alati karmid olnud, siis tänaseks on muutunud ka tarbijate käitumine.
- Mis lisab ka täiendavat survet haridusasutuse pidajatele.
 - Kas kätepesu ja desinfitseerimise võimalus on olemas?
 - Milline on käte kuivatuse moodus, õhk, paber?
 - Kas söögikohas on võimalik tagada piisav inimeste vahe?
 - Kas ukсед avanevad automaatselt, on kogu aeg lahti?
- Vahetunnid peavad muutuma paindlikumaks, et vältida suurt kogunemist. See tekitab survet õppetegevusele.

Muutunud hügieen, toitlustaja

- Kuna viirused levivad kõige paremini pindade kaudu, siis vahetatakse veelgi sagedamini tõsteriistasid ja puhastatakse pindasid.
- Selle tegemiseks peab haridusameti pidaja tagama piisava ajavaru, ehk jaotama sööjad ühtlaselt, et ei tekkiks ummikuid.
- Endiselt jäävad üles desinfitseerimise punktid kuid see on täiendav kulu.
- Viime läbi täiendavaid koolitusi enda personalile ja soovi korral ka asutuse personalile.

Mahetooraine kasutamine

- Mahenõue on hetkeks jäänud tahaplaanile, samas tundub, et täna oleks hea hetk sellega tegeleda.
- Sisendid on täna oluliselt odavnunud. Diisli hind on langenud, töö otsijaid on turul palju, samas on jaekettide nõudlused suured. Eksootiliste importkaupade sissevedu on keeruline.
- Kui lisada hankesse mahetoidu nõue, võiks välja pakkuda ka kompensatsioonimeetme. Näiteks analoogselt PRIA piima või köögivilja süsteemile.
- See motiveeriks nii põllumeest kasvatama kui ka operaatorit kasutama.

Rohehange toitlustuses

- Toitlustushanke esmane eesmärk on tagada lastele parima hinnaga parim toit.
- Lisaks aga võiks hankija järgida omavalitsuse teisi eesmärke. Näiteks: kui linna eesmärgiks on saada rohelinna märgis, võiks ka toitlustushangetes seda välja tuua.
- Kohustust pakkuda ei ole, aga lisapunktid oleksid väärtuslikud.
- Samas võtaks võitja endale kohustuse oma tegevus rohelisemaks muuta.

Rohehange

Selleks et olla roheline ei pea ettevõtte olema suur ja rikas. Ettevõtte võib pakkuda näiteks:

- Pakendivaba puhvet
- Serveerimisel ei kasutata plastikust joogikõrsi ja eelistakse korduvkasutatavaid nõusid
- Energiasäästlikumad seadmed, energia audit
- Kolmandate osapooltega ühisprojektid, näiteks Pauligi kohvipaksu projekt, SEI ja BRE „Kokkame koos“, koostöö toidupangaga
- Toidujätmete vähendamise kava, koostöö toidupangaga
- Võimalikult kohalik tooraine, väiksem maantee kasutus
- Prügi käitlemine ja sorteerimine kohapeal, kohalik komposter
- Loodussõbraliku keemia kasutamine nõudepesus ja puhastuses
- Taastöödeldud paberi kasutamine
- Paberivaba dokumendihalduse kasutamine maksimaalsel määral

Terviklik vaade hankele

Tihti puudub hanke korraldajatel terviklik vaade hankele ja hanke tulemuste mõjudele. Hinnatakse ainult üksikuid tegureid, kuid nende suurem mõju jääb tähelepanuta.

Näiteks:

- Suurendades menüüs valikute arvu, suureneb ka biojätmete hulk.
- Toitude serveerimine lasteaia rühmades suurendab tööjõukulu, seega ka toidupäeva hinda.
- Mahe- või kohaliku tooraine nõue võib anda monopoli üksikule tootjale ja tõstab toidupäeva hinda.
- Viimase minuti hange, tekitab kõigile lisakulusid.
- Ei kooskõlastata teenuse tarbijaga hanke dokumente.

Terviklik vaade hankele

Hanke korraldamisel tasuks hinnata mitte ainult odavaimat hinda vaid ka muid tegureid.

- Tooraine kvaliteeti, kohalik, mahe
- Omavalituse või riigi suuremaid eesmärke.
- Ettevõtte jätkusuutlikust, maksude tasumist KOV tulubaasis. Võimekust kogukonda kaasata ja toetada
- Partneri võimekust arenedada ja muutustega kaasa tulla
- Odavaim hind tagab ainult odavaima hinna!

EUROPEAN UNION

EUROPEAN
REGIONAL
DEVELOPMENT
FUND

Kontakt

Aaro Lode

Tegevdirektor

Baltic Restaurants Estonia AS

M +372 5551 4847

aaro.lode@balticrest.com

www.balticrest.com